

KAASTREIN EINDIGDE IN DE WHERE

Tijdens de Hongerwinter van 1944 was er weinig te eten en moesten veel Purmerenders het doen met een bordje aardappelsoep van de gaarkeuken. De bezetter zorgde wel goed voor zichzelf en daarvoor reed een trein, geladen met kaas bij Koster in Oosthuizen en bestemd voor de Duitsers, naar Amsterdam. Deze 'kaastrein' bereikte z'n bestemming echter niet, want politieagent Piet Mouton vroeg brugwachter Jan Heiloo namens het verzet of hij de spoorbrug stiekem wilde openen, net voordat de kaastrein langs zou komen. De familie Heiloo woonde met zes kinderen in een spoorhuisje (blok 12) bij de spoorovergang, waar vader Jan de brug, de seinen en de overgang bediende (nu de tunnel bij P3).

Sabotage

De Duitsers waren vanwege eerdere aanslagen op alles voorbereid en lieten de locomotief de wagons duwen. Zo zou bij sabotage aan de rails de Duitse machinist niet gewond raken. Maar op de mistige ochtend van 14 december zag de machinist te laat dat de spoorbrug open stond en voordat hij de trein kon stoppen, tuimelden de voorste wagons de Where in.

Ondergedoken

Zoon Henk weet het zich nog precies te herinneren. 'Rond negen uur was mijn moeder mij als zevenjarig jochie in de keuken aan het wassen en aankleden, toen ik plotseling een hoop lawaai hoorde. Moeder, die waarschijnlijk op de hoogte was, vertelde dat er een treinwagon bij het rangeren tegen het stootblok was gereden.' Even later zag kleine Henk wat er echt was gebeurd. De spoorbrug stond open, wagons lagen in de Where en vader was nergens te bekennen. Heiloo was ondergedoken bij Floor Wezel aan de Overweersepolderdijk.

Kazen

Broers van Henk wisten met hooivorken veel kazen op het droge te halen, waarna de 'twintigponders' werden opgeslagen in de grote kelder onder de woning. De toegang was verborgen achter een kapstok, volgehangen met jassen, want in de kelder werd ook regelmatig illegaal geslacht. Vaak kwamen mensen iets te eten halen, want bij veel inwoners was het bekend, zelfs bij enkele politiemannen en 'goede' NSB'ers. Een inspecteur van de spoorwegen uit Zwolle, die de situatie kwam opnemen, ging met een stuk kaas in zijn tas terug naar huis. Ook Purmerenders die bekend waren met de omgeving, zoals palingspeurders, lieten dit geschenk niet aan zich voorbijgaan.

Mond dicht

Hendrik Lommers, koperslager en stoker bij de gasfabriek, ging regelmatig langs de spoorbaan op zoek naar koperen hulzen (waar later de stembus van de gemeenteraad van gemaakt is), maar deze keer bestond de buit uit kaas. De volgende nacht werden de laatste kazen met pikhaken uit de wagons geplukt. Iedereen hield de mond stijf dicht en de Duitsers wisten niet of het een ongeluk of aanslag was geweest. Er zijn gelukkig geen represailles uitgevoerd.

Na de bevrijding kwam Jan Heiloo terug van zijn onderduikadres. In 1988 verhuisden hij en echtgenote Sijtje naar de Rusthoeve, waar Jan vijf jaar later zijn honderdste verjaardag vierde.

Met dank aan de auteur: Piet Jonker
Artikel overgenomen uit 'Het Gezinsblad' van 24 januari 2018